

Аналітична записка

з питань порівняльного законодавства щодо запровадження процедури ідентифікації та реєстрації тварин*

***Анотація.** В Аналітичній записці здійснено правовий аналіз нормативно-правового регулювання та функціонування процедури ідентифікації та реєстрації тварин у державах-членах Європейського Союзу та в Україні. Зокрема, розглянуто досвід таких держав-членів Європейського Союзу, як Польща, Італія, Болгарія, Латвія, Іспанія та Франція.*

***Ключові слова:** ідентифікація та реєстрація тварин, Єдиний державний реєстр тварин, класи/види тварин, захист тварин, охорона довкілля.*

I. Вступна частина

Питання ідентифікації та реєстрації тварин є невід’ємною складовою спільної політики ЄС стосовно охорони довкілля, що є частиною первинного права ЄС. Основу правового регулювання у сфері охорони довкілля у системі первинного права ЄС забезпечують відповідні положення Договору про заснування Європейської Спільноти¹ (далі – ДЄС), Договору про функціонування Європейського Союзу (далі – ДФЄС)² та Хартії основних прав Європейського Союзу³ (далі – ХОПЄС).

Так, відповідно до Договору про заснування Європейської Спільноти, регламентація правовідносин щодо тварин є складником політики Спільноти у сфері вільного руху товарів (Розділ I Частини третьої), зокрема, статтею 30 ДЄС визначені можливі заборони або обмеження з метою необхідності захисту здоров’я людей і тварин.

Водночас, стаття 174 (Розділ XIX «Довкілля») ДЄС спрямована на досягнення цілей політики Спільноти, відповідно до яких політика у цій сфері охорони довкілля має на меті досягнення високого рівня захисту з урахуванням регіонального розмаїття в ЄС та ґрунтуватися на принципах застереження та вжиття запобіжних заходів.

ДФЄС відіграє ключову роль у формуванні екологічної політики та охорони довкілля в системі первинного права ЄС. Розділ XX Частини третьої ДФЄС закріплює спільну політику охорони довкілля (статті 191–193 ДФЄС). Зазначені статті не мають прямої дії, а тому потребують конкретизації, у вторинному праві ЄС. Відповідно до статті 4 (е) ДФЄС ЄС поділяє компетенцію у сфері довкілля з державами-членами⁴. Водночас екологічне законодавство ЄС не спрямоване на повну гармонізацію, а відповідні положення, насамперед статті 193 ДФЄС, встановлюють принцип мінімальної гармонізації. Крім того, стаття

¹ Treaty establishing the European Community (Consolidated version 2002). URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/tec_2002/oj/eng

² Договір про Європейський Союз та Договір про функціонування Європейського Союзу (консолідовані версії станом на 30.03.2010). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text

³ Charter of Fundamental Rights of the European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12016P/TXT>

⁴ Tomášek Michal, Šmejkal Václav та ін. Коментар до Договору про функціонування ЄС, Договору про ЄС та Хартії основоположних прав ЄС. Прага. Wolters Kluwer. ČR. 2024. С.699-700.

168 ДФЄС визначає рамки досягнення цілей громадського здоров'я через «спільні питання безпеки», що належать до виключної компетенції Союзу, зважаючи на транскордонний характер загроз для здоров'я населення. У цій сфері, зокрема в пункті (b) частини четвертої статті 168 ДФЄС, яка охоплює ветеринарні та фітосанітарні заходи, Європейський Союз має право впроваджувати заходи повної гармонізації⁵.

Вторинне право ЄС у цій сфері становить комплексну систему правових актів. Конвенційну основу правового регулювання забезпечують: Європейська конвенція про захист домашніх тварин⁶, Європейська конвенція про захист хребетних тварин, що використовуються для дослідних та інших наукових цілей⁷, Європейська конвенція про захист тварин, які утримуються для сільськогосподарських цілей⁸ та Європейська конвенція про захист тварин під час міжнародних перевезень (переглянута)⁹. Систему вторинного законодавства ЄС, що регулює, серед іншого, питання ідентифікації та реєстрації тварин, доповнюють нормативно-правові акти ЄС, зокрема:

- Директива Ради 98/58/ЄС від 20 липня 1998 року про захист тварин, які утримуються для сільськогосподарських цілей¹⁰;

- Регламент Комісії (ЄС) № 1739/2005 від 21 жовтня 2005 року, що встановлює вимоги до здоров'я тварин під час переміщення циркових тварин у межах територій держав-членів¹¹;

- Регламент (ЄС) № 998/2003 Європейського Парламенту та Ради від 26 травня 2003 року про вимоги до здоров'я тварин, що застосовуються до некомерційного переміщення домашніх тварин, та про внесення змін до Директиви Ради 92/65/ЄЕС¹²: стаття 4 передбачає восьмирічний перехід до ідентифікації визначених видів тварин методами татуювання або електронної ідентифікації (транспондер);

⁵ Tomášek Michal, Šmejkal Václav та ін. Коментар до Договору про функціонування ЄС, Договору про ЄС та Хартії основоположних прав ЄС. Прага. Wolters Kluwer ČR. 2024. С.638-639.

⁶ Європейська конвенція про захист домашніх тварин. Конвенцію ратифіковано Законом України від 18.09.2013 р. № 578-VII URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a15#Text

⁷ European Convention for the protection of vertebrate animals used for experimental and other scientific purposes. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/convention/1999/575/oj>

⁸ European Convention for the protection of animals kept for farming purposes. URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:21978A1117\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:21978A1117(01))

⁹ European Convention for the Protection of Animals during International Transport (revised). URL: [T/?uri=CELEX%3A22004Ahttps://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TX/0713%2801%29](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TX/0713%2801%29)

¹⁰ Council Directive 98/58/EC of 20 July 1998 concerning the protection of animals kept for farming purposes. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/1998/58/oj>

¹¹ Commission Regulation (EC) No 1739/2005 of 21 October 2005 laying down animal health requirements for the movement of circus animals between Member States. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2005/1739/oj?eliuri=eli%3Areg%3A2005%3A1739%3Aoj&locale=en>

¹² Regulation (EC) No 998/2003 of the European Parliament and of the Council of 26 May 2003 on the animal health requirements applicable to the non-commercial movement of pet animals and amending Council Directive 92/65/EEC. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2003/998/oj/eng>

- Регламент (ЄС) №576/2013 від 12 червня 2013 року про некомерційне переміщення домашніх тварин і скасування Регламенту (ЄС) № 998/2003¹³: стаття 17 розділу IV встановлює методи ідентифікації тварини за допомогою мікрочипа (транспондера) або чітко читаного татуювання, нанесеного до 3 липня 2011 року, що підтверджується супровідними документами;

- Імплементативний Регламент Комісії (ЄС) 2015/262 від 17 лютого 2015 року, що встановлює правила згідно з Директивами Ради 90/427/ЄЕС та 2009/156/ЄС щодо методів ідентифікації коней (Регламент щодо паспортів коней)¹⁴;

- Делегований Регламент Комісії (ЄС) 2021/577 від 29 січня 2021 року, що доповнює Регламент (ЄС) 2019/6 Європейського Парламенту та Ради щодо змісту та формату інформації, необхідної для застосування статей 112 розділу 4 та 115 розділу 5, а також включення до єдиного довічного документа, що посвідчує особу, як зазначено у статті 8 розділу 4 цього Регламенту¹⁵;

- Імплементативний Регламент Комісії (ЄС) 2021/963 від 10 червня 2021 року, що встановлює правила застосування Регламентів (ЄС) 2016/429, (ЄС) 2016/1012 та (ЄС) 2019/6 Європейського Парламенту та Ради щодо ідентифікації та реєстрації коней і встановлення зразків ідентифікаційних документів для цих тварин¹⁶;

- Імплементативний Регламент Комісії (ЄС) 2021/520 від 24 березня 2021 року, що встановлює правила застосування Регламенту (ЄС) 2016/429 Європейського Парламенту та Ради щодо відстеження певних утримуваних наземних тварин¹⁷;

- Делегований Регламент Комісії (ЄС) 2019/2035 від 28 червня 2019 року, що доповнює Регламент (ЄС) 2016/429 Європейського Парламенту та Ради щодо правил для установ, що утримують наземних тварин, й інкубаторів, а також відстеження певних наземних тварин та інкубаційних яєць¹⁸;

¹³ Regulation (EU) No 576/2013 of the European Parliament and of the Council of 12 June 2013 on the non-commercial movement of pet animals and repealing Regulation (EC) No 998/2003 Text with EEA relevance URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2013/576/oj>

¹⁴ Commission Implementing Regulation (EU) 2015/262 of 17 February 2015 laying down rules pursuant to Council Directives 90/427/EEC and 2009/156/EC as regards the methods for the identification of equidae (Equine Passport Regulation). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32015R0262>

¹⁵ Commission Delegated Regulation (EU) 2021/577 of 29 January 2021 supplementing Regulation (EU) 2019/6 of the European Parliament and of the Council as regards the content and format of the information necessary to apply Articles 112(4) and 115(5) and to be contained in the single lifetime identification document referred to in Article 8(4) of that Regulation. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32021R0577>

¹⁶ Commission Implementing Regulation (EU) 2021/963 of 10 June 2021 laying down rules for the application of Regulations (EU) 2016/429, (EU) 2016/1012 and (EU) 2019/6 of the European Parliament and of the Council with regard to the identification and registration of equine animals and establishing model identification documents for those animals. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2021/963

¹⁷ Commission Implementing Regulation (EU) 2021/520 of 24 March 2021 laying down rules for the application of Regulation (EU) 2016/429 of the European Parliament and of the Council with regard to the traceability of certain kept terrestrial animals. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2021/520/oj

¹⁸ Commission Delegated Regulation (EU) 2019/2035 of 28 June 2019 supplementing Regulation (EU) 2016/429 of the European Parliament and of the Council as regards rules for establishments keeping terrestrial

- Регламент (ЄС) 2016/429 Європейського Парламенту та Ради від 9 березня 2016 року про трансмісивні хвороби тварин та внесення змін і скасування певних актів у сфері охорони здоров'я тварин («Закон про здоров'я тварин»)¹⁹;

- Делегований Регламент Комісії (ЄС) 2022/671 від 4 лютого 2022 року, що доповнює Регламент (ЄС) 2017/625 Європейського Парламенту та Ради стосовно спеціальних правил офіційного контролю, який здійснюється компетентними органами щодо тварин, продуктів тваринного походження та генетичного матеріалу, а також дій, які повинні вживати компетентні органи в разі недотримання правил ідентифікації та реєстрації великої рогатої худоби, овець і кіз, або у разі порушень під час транзиту певних видів великої рогатої худоби через територію Європейського Союзу, та скасовує Регламент Комісії (ЄС) № 494/98²⁰;

- Імплементативний Регламент Комісії (ЄС) 2022/160 від 4 лютого 2022 року про встановлення єдиної мінімальної частоти певних офіційних заходів контролю для перевірки відповідності вимогам Союзу щодо здоров'я тварин відповідно до Регламенту (ЄС) 2017/625 Європейського Парламенту та Ради, а також скасовує Регламенти (ЄС) № 1082/2003 та (ЄС) № 1505/2006²¹.

Національне законодавство держав-членів ЄС з цих питань має виходити з джерел первинного права ЄС та відповідати основним цілям і принципам спільної екологічної політики, а отже бути співвідносним із встановленими вимогами щодо мінімальної гармонізації у сферах «спільних питань безпеки», віднесених до виключної компетенції ЄС.

II. Основна частина

У сучасному становленні системи ідентифікації та реєстрації тварин значну роль відіграють розвиток інформаційного суспільства, якість і безпечність сільськогосподарської продукції тваринного походження, а також захист фауни зокрема. Аналізуючи правові засади ідентифікації та реєстрації тварин, науковці насамперед беруть до уваги функціональну сутність

animals and hatcheries, and the traceability of certain kept terrestrial animals and hatching eggs. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A32019R2035>

¹⁹ Regulation (EU) 2016/429 of the European Parliament and of the Council of 9 March 2016 on transmissible animal diseases and amending and repealing certain acts in the area of animal health ('Animal Health Law'). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/429/oj>

²⁰ Commission Delegated Regulation (EU) 2022/671 of 4 February 2022 supplementing Regulation (EU) 2017/625 of the European Parliament and of the Council as regards specific rules on official controls performed by the competent authorities on animals, products of animal origin and germinal products, follow-up action to be taken by the competent authority in case of non-compliance with identification and registration rules for bovine, ovine and caprine animals or of non-compliance during transit through the Union of certain bovine animals, and repealing Commission Regulation (EC) No 494/98. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_del/2022/671/oj

²¹ Commission Implementing Regulation (EU) 2022/160 of 4 February 2022 laying down uniform minimum frequencies of certain official controls to verify compliance with Union animal health requirements in accordance with Regulation (EU) 2017/625 of the European Parliament and of the Council and repealing Regulations (EC) No 1082/2003 and (EC) No 1505/2006. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32022R0160>

тваринного світу, тобто яка охоплює реєстрацію і ідентифікацію сільськогосподарських тварин та їх порід. Адже галузь ветеринарної науки і практики, окрім правового регулювання, зосереджується також на питаннях фізіології тварин, профілактиці, діагностиці та лікуванні їхніх захворювань, а також на визначенні екологічної безпечності продукції тваринного походження. У науковій парадигмі застосовувалися різні підходи щодо визначення понять «ідентифікація» та «реєстрація». Зокрема, Х.А. Григор'єва²² запропонувала виходити із того, що ідентифікація ніби «перетікає» у реєстрацію і, відповідно, межа між цими процесами стирається.

Необхідність належного нормативно-правового забезпечення у сфері ідентифікації та реєстрації тварин актуалізується у зв'язку з апроксимацією в контексті апроксимації національного законодавства України до законодавства Європейського Союзу²³. Правова основа процедури ідентифікації та реєстрації тварин почала формуватися з 2003 року на рівні регуляторних підзаконних актів Міністерства аграрної політики України²⁴. У 2009 році був ухвалений Закон України «Про ідентифікацію та реєстрацію тварин»²⁵, який закріпив правові засади функціонування Єдиного державного реєстру тварин. Метою визначення та удосконалення організаційно-правових засад ідентифікації та реєстрації тварин є забезпечення доступу до перевіреної інформації про поголів'я тварин, включно з даними про стать, вік, породу та місцезнаходження. Це сприяє покращенню управління і прогнозування ринків продукції тваринництва, а також забезпеченню ефективного контролю за епізоотичною ситуацією в Україні.

Правову основу сфери ідентифікації та реєстрації тварин складають Конституція України, закони України «Про ідентифікацію та реєстрацію тварин», «Про ветеринарну медицину»²⁶, «Про доступ до публічної інформації»²⁷, «Про захист персональних даних»²⁸, постанова Кабінету Міністрів «Про реалізацію експериментального проекту з проведення ідентифікації та/або реєстрації домашніх тварин»²⁹, Положення про Єдиний державний реєстр

²² Григор'єва Х. А. Правове забезпечення ідентифікації та реєстрації тварин. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Випуск 39. Том 1. С. 112–116.

²³ Аналітична записка з питань порівняльного законодавства щодо правового статусу тварин. Дослідницька служба Верховної Ради України. 10.10.2024 р. URL: https://research.rada.gov.ua/documents/analyticRSmaterialsDocs/industry_policy/analytical_notes-indst/75419.html

²⁴ Положення про Реєстр тварин : Затверджене Наказом Міністерства аграрної політики України від 17.09.2003 р. № 342 (Положення втратило чинність на підставі Наказу Міністерства аграрної політики та продовольства від 25.09.2012 р. № 578). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0912-03#Text>

²⁵ Про ідентифікацію та реєстрацію тварин : Закон України від 04.06.2009 р. № 1445-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1445-17#Text>

²⁶ Про ветеринарну медицину : Закон України від 25.06.1992 р. № 2498-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2498-12>

²⁷ Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>

²⁸ Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>

²⁹ Про реалізацію експериментального проекту з проведення ідентифікації та/або реєстрації домашніх тварин : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.2023 р. № 1171. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1171-2023-%D0%BF#Text>

тварин³⁰, Положення про ідентифікацію та реєстрацію коней³¹, Порядок ідентифікації та реєстрації свиней³², Порядок ідентифікації та реєстрації великої рогатої худоби³³, Порядок ідентифікації та реєстрації овець і кіз³⁴, Інструкція про утримання та використання службових собак в Управлінні державної охорони України³⁵ та інші нормативні акти.

Відповідно до частини другої статті 50 Конституції України кожному гарантується право на вільний доступ до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення. Законом «Про ідентифікацію та реєстрацію тварин» визначено організаційно-правові засади в сфері ідентифікації та реєстрації тварин. Відповідно до Закону обов'язковій ідентифікації підлягають усі сільськогосподарські тварини, які утримуються у господарствах власників. Це створює систему постійного контролю за станом здоров'я великої рогатої худоби, свиней, коней, овець, кіз, а також за ветеринарно-санітарним станом усіх господарств. Ідентифікація та реєстрація сільськогосподарських тварин є ефективним засобом виявлення, локалізації, контролю і ліквідації хвороб тварин, занесених на територію України, а також для попередження обігу тварин, які захворіли або щодо яких є підозра на захворювання. Положення Закону поширюються на юридичних і фізичних осіб, які займаються розведенням та утриманням тварин, здійснюють їх продаж, забій, утилізацію, надають послуги штучного осіменіння чи організовують виставки тварин (стаття 3 Закону).

Основним завданням держави в галузі ветеринарної медицини відповідно до Закону «Про ветеринарну медицину»³⁶ визначено сприяння впровадженню системи ідентифікації тварин. Відповідно до положень частин другої та третьої статті 15 Закону «Про ветеринарну медицину» держава здійснює ветеринарно-санітарний контроль за дотриманням вимог щодо ідентифікації, обігу та переміщення тварин, включно з перевіркою ветеринарних документів, необхідних при їх переміщенні чи транспортуванні. Зокрема, система ідентифікації тварин та порядок ведення обліку даних про їх переміщення

³⁰ Положення про Єдиний державний реєстр тварин : Затверджене Наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 25.09.2012 р. № 578. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1713-12#Text>

³¹ Положення про ідентифікацію та реєстрацію коней : Затверджене Наказом Міністерства аграрної політики 31.12.2004 р. № 496. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0362-05#Text>

³² Порядок ідентифікації та реєстрації свиней: Затверджене Наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 01.12.2017 р. № 639. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0154-18#Text>

³³ Порядок ідентифікації та реєстрації великої рогатої худоби : Затверджений Наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 04.12.2017 р. № 642. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0166-18#Text>

³⁴ Порядок ідентифікації та реєстрації овець і кіз : Затверджений Наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 16.01.2018 р. № 20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-18#Text>

³⁵ Інструкція про утримання та використання службових собак в Управлінні державної охорони України : Затверджена Наказом Управління Державної охорони України від 30.12.2021 р. № 1036. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0434-22#n13>

³⁶ Про ветеринарну медицину : Закон України від 25.06.1992 р. № 2498-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2498-12#Text>

повинні забезпечувати можливість чітко ідентифікувати тварин, а також відстежувати (об'єкти) їх походження, переміщення та обігу.

Крім того, Кодексом України про адміністративні правопорушення встановлена відповідальність за порушення вимог законодавства щодо ідентифікації та реєстрації тварин. Це стосується як порушень з боку власників тварин, так і несвоєчасного внесення Адміністратором Єдиного державного реєстру тварин встановлених законом даних або затримки в оформленні та видачі ідентифікаційних документів.

Разом з тим, відповідно до статті 9 Конституції України частиною національного законодавства України є чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Згідно з частиною другою статті 59 Глави 4 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони³⁷ (далі – Угода про асоціацію), Україна взяла на себе зобов'язання досягти взаєморозуміння з ЄС стосовно стандартів утримання та поводження з тваринами. Відповідно до частини першої статті 64 Глави Угоди про асоціацію Україна має наблизити своє законодавство у сфері санітарних та фітосанітарних заходів, що стосуються охорони тварин, до законодавства ЄС, як це передбачено у Додатку V до Угоди. Разом з імплементацією положень міжнародних угод та директив Європейського Союзу у сфері охорони тваринного та рослинного світу реєстрація тварин є частиною державної політики, що апроксимує законодавство України до законодавства ЄС.

У контексті вдосконалення національного законодавства України щодо забезпечення благополуччя тварин та вивчення досвіду держав-членів ЄС у цій сфері³⁸, Європейською Комісією запропоновані нові правила для покращення добробуту тварин, серед яких: запровадження заходів відстеження собак і котів та посилення контролю для боротьби з незаконною торгівлею тваринами (автоматизовані перевірки онлайн-продажів); контроль за умовами утримання тварин у племінних закладах, зоомагазинах і притулках для тварин шляхом обов'язкової ідентифікації та реєстрації в національних базах даних³⁹.

Процес гармонізації національного законодавства України у сфері ідентифікації та реєстрації тварин з правом ЄС передбачений пунктами 52-55 розділу II Всеохоплюючої стратегії імплементації Глави IV (Санітарні та фітосанітарні заходи) Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом,

³⁷ Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

³⁸ Аналітична записка з питань порівняльного законодавства щодо правового статусу тварин. Дослідницька служба Верховної Ради України. 10.10.2024 р. URL: https://research.rada.gov.ua/documents/analyticRSmaterialsDocs/industry_policy/analytical_notes-indst/75419.html

³⁹ ЄС пропонує оновити правила щодо благополуччя та транспортування собак і котів. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/952754.html>

Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами - членами, з іншої сторони⁴⁰, та здійснюється також із метою приведення законодавства України у відповідність до положень Європейської конвенції про захист домашніх тварин, ратифікованої Україною 18 вересня 2013 року, та низки регламентних документів ЄС, що регулюють питання екологічної безпеки.

Належне функціонування системи ідентифікації та реєстрації тварин є одним із ключових елементів забезпечення екологічної безпеки, зокрема епізоотичного благополуччя, як на національному, так і на регіональному та глобальному рівнях. Основна мета цієї системи полягає у встановленні єдиних правил ідентифікації та реєстрації тварин, відстеженні їх переміщення для ефективного контролю за обігом тварин і продукції тваринного походження, а також моніторингу популяцій окремих видів, зокрема задля мінімізації чисельності безпритульних тварин, оперативного та вчасного виявлення, локалізації, контролю й ліквідації хвороб тварин, а також створення єдиної бази даних домашніх і диких тварин, які перебувають у неволі чи утримуються у напіввільних умовах, для забезпечення їх епізоотичного благополуччя.

Загалом, основний зміст нормативного регулювання законодавства ЄС полягає в уповноваженні органів ЄС, національних органів, суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність на території держав-членів ЄС, на ведення обліку та внесення обов'язкових для реєстрації даних до спеціалізованих електронних баз даних, а також здійснення фізичної ідентифікації тварин.

Варто зазначити, що Делегованим Регламентом Комісії (ЄС) 2019/2035 від 28 червня 2019 року, що доповнює Регламент (ЄС) 2016/429 Європейського Парламенту та Ради статтею 22, передбачено обов'язок суб'єктів діяльності вести облік із внесенням таких реєстраційних відомостей: ідентифікаційний код кожної ідентифікованої тварини, яка утримується на підприємстві, нанесений за допомогою засобів ідентифікації; унікальний реєстраційний номер або номер дозволу установи походження тварин, якщо вони походять з іншої установи; унікальний реєстраційний номер або номер дозволу установи призначення тварин (тобто, в разі якщо тварини призначені для іншої установи). Відповідно до частини першої статті 23 Делегованого Регламенту Комісії (ЄС) 2019/2035 зареєстровані суб'єкти господарювання, які утримують велику рогату худобу, овець, кіз і свиней, зобов'язані вести облік із реєстрацією таких даних: дата народження кожної тварини, яка утримується на підприємстві; дата природної смерті, забою або втрати кожної тварини; вид електронного ідентифікатора або татуювання та місце його розташування на тварині; початковий ідентифікаційний код кожної і тварини (у разі зміни коду), а також причину такої зміни. Статтею 24 Делегованого Регламенту визначено, що зареєстровані

⁴⁰ Всеохоплююча стратегія імплементації Глави IV (Санітарні та фітосанітарні заходи) Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.02.2016 р. № 228-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2016-%D1%80#Text>

суб'єкти господарювання, які утримують тварин родини конячих, повинні реєструвати таку інформацію про кожну тварину: унікальний код; дата народження в установі; дата природної смерті, втрати або забою на підприємстві.

Відповідно до пункту 22 Делегованого Регламенту Комісії (ЄС) 2019/2035 статті 112–115 Регламенту (ЄС) 2016/429 зобов'язують суб'єктів господарської діяльності, які утримують велику рогату худобу, овець, кіз, свиней, тварин родини конячих, ідентифікувати кожну тварину за допомогою засобів фізичної ідентифікації та гарантувати, що цих тварин супроводжує ідентифікаційний документ або документ про переміщення. Встановлено, що при переміщенні такі суб'єкти мають вносити відповідні відомості до комп'ютерної бази даних, яку веде компетентний орган. Крім того, стаття 117 Регламенту (ЄС) 2016/429 вимагає від суб'єктів господарської діяльності, які утримують наземних тварин, крім великої рогатої худоби, овець, кіз, свиней та тварин родини конячих, ідентифікувати кожну тварину за допомогою засобів фізичної ідентифікації та гарантувати, що таких тварин супроводжує ідентифікаційний документ або документ про переміщення.

Стаття 118(1) Регламенту (ЄС) 2016/429 уповноважує Комісію встановлювати детальні вимоги до засобів ідентифікації наземних тварин, що утримуються, і правила ідентифікації та переміщення документів для цих тварин, а також детальні правила для комп'ютерної бази даних, передбачені цим Регламентом для великої рогатої худоби, овець, кіз, свиней і коней, а також правила обміну електронними даними між базами даних держав-членів, які стосуються великої рогатої худоби. Крім того, стаття 118(2) Регламенту (ЄС) 2016/429 уповноважує Комісію встановлювати вимоги щодо альтернативних засобів ідентифікації наземних тварин, які утримуються, а також встановлювати винятки та спеціальні положення для певних категорій цих тварин, запроваджувати правила ідентифікації та реєстрації наземних тварин, що утримуються, після їх в'їзду до Європейського Союзу. Стаття 119(1) Регламенту (ЄС) 2016/429 уповноважує Комісію встановлювати правила щодо конкретних відступів та реєстрації від вимог ідентифікації для суб'єктів господарської діяльності, визначених у цьому Регламенті. Одна з особливостей регулювання закріплена у статті 122(2) Регламенту (ЄС) 2016/429, яка уповноважує Комісію встановлювати вимоги до відстеження зародкових продуктів утримуваних наземних тварин інших видів, окрім великої рогатої худоби, овець, кіз, свиней та коней.

Стаття 118(2) Регламенту (ЄС) 2016/429 надає Комісії повноваження встановлювати вимоги до альтернативних засобів ідентифікації наземних тварин, що утримуються, а також визначати винятки та спеціальні положення для окремих категорій таких тварин. Крім того, Комісія уповноважена розробляти правила ідентифікації та реєстрації наземних тварин після їхнього ввезення до Союзу.

Особливої уваги заслуговує стаття 122(2) Регламенту (ЄС) 2016/429, яка надає Комісії повноваження встановлювати вимоги до відстеження зародкових продуктів наземних тварин інших видів, окрім великої рогатої худоби, овець, кіз,

свиней та коней. Ці положення спрямовані на забезпечення гнучкості та ефективності в системі контролю за тваринами та продукцією тваринного походження в межах Європейського Союзу.

Таким чином, в ЄС впроваджено комплексну систему ідентифікації та реєстрації окремих наземних тварин, що утримуються⁴¹. Система містить засоби для ідентифікації наземних тварин, які утримуються окремо або в групах, (наприклад, вушні бирки, кільця на кінцівках, електронні ідентифікатори), документи для ідентифікації та відстеження таких тварин, реєстри, які мають зберігатися в установах, і центральні бази даних, комп'ютеризовані інформаційні системи тощо. Для забезпечення відстеження тварин Європейська Комісія впровадила кілька комп'ютеризованих інформаційних систем, зокрема TRACES або BOVEX. У межах системи ЄС обов'язковій ідентифікації та реєстрації підлягають усі види великої рогатої худоби, овець, кіз, свиней, коней, верблюдів та оленів. Крім того, домашні тварини, такі як собаки, коти та тхори, повинні бути індивідуально ідентифіковані під час їх переміщення (перевезення) до іншої держави-члена.

Польща

Основу законодавства Польщі про ідентифікацію та реєстрацію тварин складають: закони «Про систему ідентифікації та реєстрації тварин»⁴², «Про ветеринарний контроль»⁴³, «Про Агентство з реструктуризації та модернізації сільського господарства»⁴⁴, «Про національну систему обліку виробників, обліку сільськогосподарських підприємств та обліку заявок на виплати»⁴⁵, «Про виплати за системами прямої підтримки»⁴⁶, а також законодавство ЄС, положення якого імплементують зазначені вище закони Польщі, міжнародні акти тощо.

Статтею 2 Закону Польщі «Про систему ідентифікації та реєстрації тварин» врегульовано питання щодо статусів утримувача тварин, а також вимог до суб'єктів, які займаються утриманням тварин, і приміщень, у яких вони утримуються.

Зокрема, цим Законом визначено поняття «діяльність» та «утримання стада», що передбачає один із видів господарської діяльності, який вимагає присвоєння ветеринарного ідентифікаційного номера (VNI) тварини, номера

⁴¹ Identification and registration of certain kept terrestrial animals. URL: https://food.ec.europa.eu/animals/identification_en

⁴² Ustawa z dnia 4 listopada 2022 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20220002727>

⁴³ Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20040330287>

⁴⁴ Ustawa z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20080980634>

⁴⁵ Ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20040100076>

⁴⁶ Ustawa z dnia 5 lutego 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20150000308>

стада (як місце народження тварини), а також унікального коду для окремих видів тварин (зокрема, тварин родини конячих) відповідно до Делегованого Регламенту Комісії (ЄС) 2019/2035.

Відповідно до Закону «Про систему ідентифікації та реєстрації тварин» до суб'єктів, які здійснюють відповідну господарську діяльність, також належать птахофабрики, бойні, переробні підприємства (або сміттєспалювальні заводи, де утилізують зіпсовані (заражені) туші тварин). Держателем реєстру ідентифікованої худоби та приміщень для утримання стада є Агентство з реструктуризації та модернізації сільського господарства (ARiMR).

Відомості про велику рогату худобу, овець, кіз і свиней було інтегровано в електронну базу даних, яка в подальшому була розширена шляхом включення інформації про нові види тварин, а саме: коней, верблюдів, птахів та домашню птицю тощо. Крім того, наприклад, власник великої рогатої худоби зобов'язаний отримати у відповідному регіональному органі паспорт тварини, який є засобом її ідентифікації. У паспорті зазначаються основні відомості про тварину, відповідно до вимог статей 27, 28 і 29 Закону, а також норм Регламенту (ЄС) 2016/429.

Згідно з даними, розміщеними на офіційному сайті Агентства з реструктуризації та модернізації сільського господарства Польщі⁴⁷, основною метою системи ідентифікації та реєстрації тварин є забезпечення належного рівня безпеки харчових продуктів відповідно до вимог Європейського Союзу, а також отримання повного доступу до ринку продуктів тваринного походження інших держав-членів ЄС.

Система ідентифікації та реєстрації тварин складається з таких елементів: Реєстр мічених сільськогосподарських тварин і стад; засоби ідентифікації, такі як сережки (велика рогата худоба, вівці, кози та свині); електронні вушні бирки (велика рогата худоба, вівці, кози та свині); керамічні капсули (болюси) (велика рогата худоба, вівці, кози); імплантовані транспондери (верблюди, олені, коні, велика рогата худоба, вівці, кози); звичайні або електронні браслети (вівці, кози); татування (олені, свині, вівці, кози); паспорти великої рогатої худоби, які видаються лише під час переміщення великої рогатої худоби до держав-членів ЄС, крім Республіки Польща; реєстраційні книги, що ведуться власниками в паперовій формі для деяких видів тварин; транспортна документація.

Комп'ютеризована база даних створена як мережева електронна система на базі територіальних структур (ARiMR), регіональних відділень та повітових відділень. Комп'ютерна база даних збирає інформацію про: власників тварин (реєстр виробників); тварин та місця їх перебування (реєстр стада та видів діяльності); переміщення тварин (реєстрація звітів про події життя тварин).

Інформація, що міститься в комп'ютеризованій базі даних, дозволяє відстежувати тривалість та історію життя тварин, таких як велика рогата худоба, вівці, кози, свині, верблюди, олені та непарнокопитні; забезпечувати контроль за

⁴⁷ System Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt. Informacja na temat nowej obowiązującej ustawy o identyfikacji i rejestracji zwierząt. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. URL: <https://www.gov.pl/web/arimr/system-identyfikacji-i-rejestracji-zwierzat>

переміщенням птахів, охорону здоров'я людей і тварин, а також масштаби виробництва та їх розподіл (як у випадку розміщення птахофабрик).

Таблиця 1. Станом на 30.11.2024 в Електронній базі Польщі зареєстровано⁴⁸

Види	Кількість	Кількість тварин
велика рогата худоба	266,725	6,201,437
кози	10 482	63,839
вівці	10,735	265 402
свині	48,372	9 109 365
олені	140	1,971
верблюдові	632	5,294
коні	47,623	254,497
міжвидові схрещування	109	131
кулани	1	6
віслиюки	681	1605
зебри	23	75

Болгарія

Основу нормативно-правового регулювання у сфері реєстрації та ідентифікації тварин у Болгарії складають закони «Про захист тварин»⁴⁹, «Про ветеринарно-медичну діяльність»⁵⁰, «Про тваринництво»⁵¹, «Про Болгарське агентство з безпеки харчових продуктів»⁵², означені вище законодавства Європейського Союзу та рішення Комісії ЄС, зокрема Рішення Комісії №2004/205/ЄС⁵³ від 1 березня 2004 року, що визначає транзитні заходи для торгівлі в межах Співтовариства спермою, яйцеклітинами та ембріонами великої рогатої худоби, свиней, овець, кіз і коней, отриманими з таких країн, як Чеська Республіка, Естонія, Кіпр, Латвія, Литва, Угорщина, Мальта, Польща, Словенія та Словаччина; а також Європейська конвенція про захист тварин під час міжнародного транспортування (переглянута)⁵⁴ тощо.

Відповідно до положень статті 51 Закону «Про ветеринарно-медичну діяльність» тварини та приміщення для їх утримання підлягають обов'язковій

⁴⁸ Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. URL: <https://www.gov.pl/web/arimr/system-identyfikacji-i-rejestracji-zwierzat>

⁴⁹ Закон за защита на животните в сила от 31.01.2008 г. URL: <https://lex.bg/laws/ldoc/2135579104>

⁵⁰ Закон за ветеринарна медицина в сила от 02.05.2006 г. URL: <https://lex.bg/laws/ldoc/2135512300>

⁵¹ Закон за животновъдството в сила от 09.09.2000 г. URL: <https://lex.bg/laws/ldoc/2134934528>

⁵² Закон за Българската агенция по безопасност на храните в сила от 25.01.2011 г. URL: <https://lex.bg/laws/ldoc/2135715161>

⁵³ SEC (2004) 205: Draft Decision of the EEA Joint Committee amending Annex II (Technical regulations, standards, testing and certification) to the EEA Agreement - Draft common position of the Community. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/HIS/?uri=CELEX:22004D0059>

⁵⁴ Європейська конвенція про захист тварин під час міжнародного транспортування. Council of Europe. URL: <https://rm.coe.int/16802efd1a>

ідентифікації. Згідно з другою частиною цієї статті Болгарське агентство з безпеки харчових продуктів (BFSA) є компетентним органом щодо здійснення контролю за офіційною ідентифікацією тварин⁵⁵. Болгарське агентство з безпеки харчових продуктів є держателем інтегрованої інформаційної системи з даними про ідентифікованих тварин та про місця розведення тварин, а також надає доступ до цих відомостей.

Вимоги до засобів офіційної ідентифікації тварин та їх використання, умови, порядок і контроль збору, введення, ведення та використання інформації в системі визначаються наказом Міністра сільського господарства та продовольства Болгарії. Відповідно до частин шостої, сьомої, восьмої статті 51 Закону «Про ветеринарно-медичну діяльність» умови та порядок ідентифікації великої рогатої худоби визначаються Регламентом (ЄС) № 1760/2000⁵⁶, умови та порядок ідентифікації овець і кіз визначаються Регламентом (ЄС) № 21/2004⁵⁷, умови та порядок ідентифікації парнокопитних визначаються Імплементативним Регламентом (ЄС) 2015/262⁵⁸. Відповідно до частини дев'ятої статті 51 Закону «Про ветеринарно-медичну діяльність» умови та порядок офіційної ідентифікації тварин, вимоги до яких не передбачено нормативним актом Європейського Союзу, визначаються постановами Міністра сільського господарства та продовольства. Витрати на засоби офіційної ідентифікації та процес ідентифікації тварин покриваються коштом державної допомоги, яку надає Державний фонд «Аграрне господарство».

Інтегрована інформаційна система ідентифікації та реєстрації тварин «Єдиний реєстр тварин і тваринницьких приміщень»⁵⁹ складається з таких реєстрів: Державний реєстр готелів та пансіонатів для домашніх тварин, Державний реєстр із розведення волохатої та пернатої дичини, Державний реєстр тваринницьких приміщень для розведення худоби (великої рогатої худоби), Державний реєстр тваринницьких об'єктів із вирощування дрібної рогатої худоби, Державний реєстр тваринницького виробництва для ЕСІ (парнокопитних), Державний реєстр об'єктів з розведення свиней, Державний реєстр об'єктів утримання тварин для іншої господарської діяльності, Державний реєстр тваринницьких ділянок – «Приватне господарство», Державний реєстр дозволених ринків живих тварин, Державний реєстр збору та карантинних приміщень, Державний реєстр місць відпочинку тварин під час

⁵⁵ Българска агенция по безопасност на храните. URL: <https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsa-web/about.bfsa>

⁵⁶ Regulation (EC) No 1760/2000 of the European Parliament and of the Council of 17 July 2000 establishing a system for the identification and registration of bovine animals and regarding the labelling of beef and beef products and repealing Council Regulation (EC) No 820/97. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32000R1760>

⁵⁷ Council Regulation (EC) No 21/2004 of 17 December 2003 establishing a system for the identification and registration of ovine and caprine animals and amending Regulation (EC) No 1782/2003 and Directives 92/102/EEC and 64/432/EEC. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2004/21/oj>

⁵⁸ Commission Implementing Regulation (EU) 2015/262 of 17 February 2015 laying down rules pursuant to Council Directives 90/427/EEC and 2009/156/EC as regards the methods for the identification of equidae (Equine Passport Regulation) Text with EEA relevance. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2015/262/oj

⁵⁹ Единен регистър на животните и животновъдните обекти. Българска агенция по безопасност на храните. URL: <https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsa-web/registers/animals.and.livestock.facilities>

транспортування. Відповідно до статті 139 Закону «Про ветеринарно-медичну діяльність» встановлено низку заборон, серед яких є заборони, пов'язані з порушеннями у сфері ідентифікації та реєстрації тварин, саме:

1) розведення тварин, які не пройшли офіційну ідентифікацію, та (або) тварин (певних видів тварин) щодо яких передбачені обов'язкові заходи, встановлені державними програмами; переміщення або транспортування тварин, які не пройшли офіційну ідентифікацію, та (або) тварин щодо яких не впроваджено заходи, встановлені відповідними державними програмами;

2) видалення або нерегламентована заміна індивідуальних вушних бирок та інших засобів ідентифікації або стирання ідентифікаційних маркерів;

3) перевезення тварин без ветеринарно-медичного свідоцтва, а великої рогатої худоби й копитних – без ветеринарно-медичного паспорта; випуск тварин за межі приміщення для утримання без супроводу (власника або особи, яка здійснює догляд за тваринами), крім випадків перебування тварин на огорожених пасовищах;

4) розведення тварин на сміттєвих звалищах;

5) годування тварин відходами зі сміттєвих звалищ;

6) переміщення або транспортування хворих або контактних тварин, крім випадків, коли це здійснюється за розпорядженням ветеринара;

7) згодовування кухонних відходів тваринам, вирощеним на фермах, за винятком тварин, вирощених для виробництва хутра;

8) використання міських пасовищ і водопоїв неідентифікованими тваринами та тими, на яких не поширюється дія програми профілактики, нагляду, контролю та ліквідації хвороб тварин і зоонози;

9) розведення свиней із метою торгівлі в приміщеннях, що не відповідають ветеринарно-медичним вимогам;

10) торгівля сировиною та харчовими продуктами, отриманими від тварин, вирощених у приміщеннях, не зареєстрованих згідно з вимогами;

11) перевищення потужності тваринницького приміщення, зазначеної в реєстраційному посвідченні згідно з вимогами.

Водночас цією статтею Закону встановлено виняток для свиней східно-балканської породи – умови та порядок пасовищного утримання свиней східно-балканської породи та її помісей регулюються наказом Міністра сільського господарства та продовольства Болгарії.

Варто звернути увагу на статті 173 та 174 Закону «Про ветеринарно-медичну діяльність», що встановлюють низку зобов'язань для власників собак, а саме: при вивезенні собак мати при собі ветеринарний паспорт і пред'явити його для перевірки міським і ветеринарним органам, а при відвідуванні ветеринара пред'являти ветеринарно-медичний паспорт; власники собак, які досягли 6-тижневого віку, повинні показати їх зареєстрованому ветеринарному лікарю для здійснення офіційної ідентифікації шляхом введення ін'єкційного транспондера та видачі ідентифікаційного документа (паспорта), а також дегельмінтизації та вакцинації собак проти хвороб, крім сказу. І лише після виконання зазначених дій ветеринарний лікар вносить дані до Єдиної інформаційної системи, тобто

вносить відомості про собаку до Державного реєстру, який містить дату народження тварин, номери офіційних засобів ідентифікації, дати встановлення транспондерів та інформацію про видачу паспортів, імена, адреси й телефони власників тварин.

Латвія

Окрім європейських норм імplementованих у законодавство Латвії, основу правової регламентації у сфері ідентифікації та реєстрації тварин у Латвії як держави-члена Європейського Союзу⁶⁰ становлять закони «Про захист тварин»⁶¹, «Про ветеринарну медицину»⁶², Постанова Уряду Латвії «Про порядок реєстрації домашніх (кімнатних) тварин»⁶³. Відповідно до статті 6 Закону «Про захист тварин» власник тварини забезпечує реєстрацію та маркування тварини у порядку, визначеному нормативно-правовими актами. Документом, що ідентифікує тварину, є паспорт тварини або довідка про вакцинацію, в якій зазначається ідентифікаційний номер тварини, і яка видається та засвідчується посадовою особою уповноваженого органу. Сфера реєстрації тварин у Латвії віднесена до повноважень Уряду Латвійської Республіки, що визначені у статті 10 Закону «Про захист тварин», серед яких: 1) процедури реєстрації та скасування дозволів на розведення експериментальних тварин, постачальників і користувачів; 2) встановлення вимог щодо придбання, маркування, розведення, утримання, догляду, постачання та використання експериментальної тварини; 3) встановлення порядку реєстрації інформації, складання та подання звітності, а також зберігання документації; 4) встановлення порядку перевезення тварин, вимог до умов при перевезенні тварин у транспортному засобі, а також порядку видачі та реєстрації дозволу на перевезення тварин і дозволу на транспортний засіб для перевезення тварин; 5) встановлення розміру й порядку сплати державного мита за реєстрацію циркової тварини, дресувальної тварини, цирку та дресувального номера гостьового майданчика; 6) встановлення розміру й порядку сплати державного мита за реєстрацію собаки, навченої нападати на людину; розміру й порядку сплати державного збору за реєстрацію місця утримання диких тварин; 7) встановлення вимог до відлову безпритульних собак і котів, обов'язків ловця тварин, програми навчання, порядку навчання та реєстрації, оплати за підготовку, виготовлення та видачу ліцензії ловцю тварин, а також порядку видачі та анулювання ліцензії ловця тварин; 8) встановлення вимог до утримання диких тварин у зоопарку та вимог до створення та реєстрації зоопарку; 9) встановлення порядку реєстрації місць утримання диких тварин. Відповідно до частини першої статті 18² Закону власник або утримувач

⁶⁰ Dzīvnieku reģistrēšana un apzīmēšana ES. Lauku atbalsta dienests (LAD). URL: <https://www.lad.gov.lv/lv/dzivnieku-registresana-un-apzimesana-es>

⁶¹ Dzīvnieku aizsardzības likums pieņemts: 09.12.1999. LATVIJAS REPUBLIKAS TIESĪBU AKTI. URL: <https://likumi.lv/ta/id/14940-dzivnieku-aizsardzibas-likums>

⁶² Veterinārmedicīnas likums pieņemts: 26.04.2001. LATVIJAS REPUBLIKAS TIESĪBU AKTI. URL: <https://likumi.lv/doc.php?id=20436>

⁶³ Mājas (istabas) dzīvnieku reģistrācijas kārtība : Ministru kabineta noteikumi Nr. 359 pieņemts: 21.06.2022. URL: <https://likumi.lv/ta/id/333571-majas-istabas-dzivnieku-registracijas-kartiba>

домашньої (кімнатної) тварини – собаки, кота або домашнього (кімнатного) тхора, зобов'язаний зареєструвати факт відтворення тварини, зробивши відмітку в базі реєстру домашніх (кімнатних) тварин Латвії. Окремо Урядовою Постановою визначено правове регулювання порядку реєстрації домашніх (кімнатних) тварин, а саме: порядок позначення, реєстрації та виключення з обліку домашніх (кімнатних) тварин – собак, котів і тхорів; розмір та порядок плати за реєстрацію домашньої (кімнатної) тварини; встановлення винятків, наприклад, коли маркування мікрочипом та реєстрація котів і домашніх (кімнатних) тхорів не є обов'язковими. До бази даних обліку домашніх (кімнатних) тварин (далі – База даних) Служби сільського господарства вносяться домашні (кімнатні) тварини, які позначені пасивним радіочастотним ідентифікаційним пристроєм (мікрочипом) відповідно до Регламенту (ЄС) № 576/2013⁶⁴. База даних є складовою частиною єдиної державної інформаційної системи «Інформаційна система служби підтримки сільського господарства Латвії». З метою забезпечення виконання вимог, встановлених нормативно-правовими актами, що регулюють благополуччя та захист тварин, у Базі даних реєструють собак, котів та домашніх (кімнатних) тхорів. Відповідно до пункту 8 Постанови Уряду ветеринар маркує домашню (кімнатну) тварину мікрочипом шляхом його імплантації на лівій стороні шиї або в області плечей; готує та видає паспорт домашньої тварини; невідкладно (але не пізніше 72 годин) після маркування домашньої (кімнатної) тварини реєструє її в Базі даних із зазначенням таких відомостей як: вид, дата народження або вік, стать, ім'я, опис тварини (порода, масть, особливості), адреса місця утримання (перебування), ідентифікаційний номер, зазначений на мікрочипі, імплантованому тварині, місце розташування мікрочипа та дата введення чи зчитування тощо. У структурі Міністерства сільського господарства Латвії функціонує Служба підтримки сільських районів (LAD)⁶⁵, що є державною адміністративною установою, відповідальною за реалізацію політики підтримки держави та Європейського Союзу у Латвії з питань контролю дотримання нормативних актів у сфері сільського господарства, здійснення реєстрації, ідентифікації та нагляду за тваринами, яка також виконує інші обов'язки та функції, пов'язані з реалізацією політики підтримки села та сільського господарства, і є держателем державних реєстрів у сфері державної реєстрації тварин.

Серед державних реєстрів сільськогосподарських і домашніх тварин є: Державний реєстр тварин, Е-сервіс «Зареєстровані домашні (кімнатні) тварини та реєстрація подій», Державний реєстр загублених/знайдених тварин, Державний реєстр сільськогосподарських тварин, Реєстр домашніх тварин.

⁶⁴ Regulation (EU) No 576/2013 of the European Parliament and of the Council of 12 June 2013 on the non-commercial movement of pet animals and repealing Regulation (EC) No 998/2003 Text with EEA relevance. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1646222920331&uri=CELEX%3A32013R0576>

⁶⁵ Lauku atbalsta dienests (LAD). URL: <https://www.lad.gov.lv/lv/par-mums>

Таблиця 2. Державний реєстр тварин Латвії⁶⁶

Реєстри тварин	Відомості про тварину
Державний реєстр тварин (загальний)	інформація про індивідуально позначених та зареєстрованих сільськогосподарських тварин (велика рогата худоба, вівці, кози, коні) та домашніх (кімнатних) тварин (собак, котів, тхорів)
Державний реєстр сільськогосподарських (свійських) тварин	інформація про зареєстровану індивідуально позначену сільськогосподарську тварину (велика рогата худоба, вівці, кози, коні)
Державний реєстр домашніх тварин	інформація про домашню (кімнатну) тварину (собака, кіт, тхір)
Е-сервіс «Зареєстровані домашні (кімнатні) тварини та реєстрація подій (E-LDC)	інформація про сільськогосподарських тварин міститься в зашифрованому індивідуальному номері тварини; інформація про домашніх тварин міститься в номері мікрочипа, що також містить код
Державний реєстр загублених/знайдених тварин	інформація з мікрочипа дозволяє встановити місцезнаходження тварини та отримати інформацію про її стан

Італія

Законодавчим декретом Італії від 5 серпня 2022 р. № 134⁶⁷ встановлено положення щодо системи ідентифікації та реєстрації операторів, установ і тварин для адаптації національного законодавства до положень Регламенту (ЄС) 2016/429 та інших відповідних документів ЄС у цій сфері. Зокрема, стаття 9 цього Законодавчого декрету регулює питання проведення ідентифікації та реєстрації тварин та відповідних установ (суб'єктів господарської діяльності). Визначено види тварин, які підлягають ідентифікації та реєстрації за цими правилами (а саме: велика рогата худоба й буйволи, коні, вівці, кози, свині, олені, зайці, верблюди, лепорида (зокрема, їх партії та (або) групи). Встановлено вимоги до обов'язку суб'єктів здійснення діяльності забезпечення ідентифікації та реєстрації в Національній базі даних зоотехнічного реєстру (BDN)⁶⁸ кожної тварини, яка утримується відповідно до нормативних документів ЄС (Регламенту (ЄС) 2016/429, Делегованого Регламенту (ЄС) № 2019/2035, Імплементативних Регламентів (ЄС) № 2021/520 і 2021/963), із дотриманням часових та методичних вимог, зазначених у посібнику з експлуатації⁶⁹.

Також встановлено правила застосування офіційних засобів ідентифікації (наприклад, болюси, транспондери), зазначених у Додатку III, пунктах «d» і «e»

⁶⁶ Lauku Atbalsta Dienests Reģistri. URL: https://registri.ldc.gov.lv/lv/dzivnieku_registrs

⁶⁷ DECRETO LEGISLATIVO 5 agosto 2022, n. 134. Presidenza del Consiglio dei Ministri. NORMATTIVA. Il portale della legge vigente. URL: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legislativo:2022;134~art9>

⁶⁸ Sistema Informativo Veterinario – Statistiche. URL: https://www.vetinfo.it/j6_statistiche/#/

⁶⁹ Anagrafe Nazionale Zootechnica Statistiche. URL: https://www.vetinfo.it/j6_statistiche/assets/docs/manuale_utente.pdf

Делегованого Регламенту (ЄС) № 2019/2035; визначено строки внесення оператором відповідної інформації в BDN щодо ідентифікації тварин (протягом семи днів після події), вхідні та вихідні переміщення, про факти народження та смерті тварин, ідентифікованих окремо або групами, відповідно до методів, зазначених в інструкції з експлуатації; встановлено правила повідомлення про крадіжку, втрату або виявлення тварин або індивідуального ідентифікаційного документа та засобів ідентифікації протягом сорока восьми годин після виявлення події; визначено вимоги щодо видачі, оновлення, зберігання індивідуального ідентифікаційного документа для видів тварин, для яких це передбачено Регламентом, у спосіб і час, визначені в нормативних документах ЄС (зокрема, в разі смерті, втрати або крадіжки тварини – з обов’язковою реєстрацією події). Держателем державного реєстру ідентифікації та реєстрації тварин визначено Міністерство охорони здоров’я Італії, до структури якого входить Головне управління та регіональні управління охорони здоров’я тварин та ветеринарної медицини, що здійснюють функції епідеміологічного нагляду за інфекційними та дифузними хворобами тварин, діяльність у відносинах з європейськими й міжнародними установами та органами та, серед іншого, діяльність щодо визначення стану здоров’я та реєстрації тварин⁷⁰.

Таблиця 3. Система реєстрації та ідентифікації національної бази даних тварин Італії (BDN)⁷¹

Види тварин та закладів їх утримання, що підлягають державній реєстрації	Інші види що підлягають реєстрації
1) велика рогата худоба й буйволи; 2) вівці й кози; 3) свині; 4) коні (конеподібні); 5) зайці (зайцеподібні); 6) верблюди та оленеподібні; 7) цирки тощо.	1) птиця; 2) аквакультура; 3) бджільництво; 4) гелікультура; 5) комахи; 6) шовківництво; 7) дощові черв’яки.

Іспанія

Законодавство Іспанії гармонізовано з правилами Європейського Союзу щодо ідентифікації та реєстрації великої рогатої худоби відповідно Регламенту (ЄС) 2016/429 («Законодавство про здоров’я тварин»), Делегованого Регламенту (ЄС) 2019/2035 та Імплементативного Регламенту (ЄС) 2021/520⁷². Національне законодавство у цій сфері включає Королівський указ 787/2023 від 17 жовтня 2023 року, який містить положення щодо регулювання системи відстеження, ідентифікації та реєстрації деяких видів наземних тварин у місцях їх

⁷⁰ Sistema di identificazione degli operatori, degli stabilimenti e degli animali (I&R). URL: https://www.salute.gov.it/portale/temi/p2_5.jsp?lingua=italiano&area=sanitaAnimale&menu=tracciabilita

⁷¹ Ministero Della Salute. URL: https://www.salute.gov.it/portale/temi/p2_5.jsp?lingua=italiano&area=sanitaAnimale&menu=tracciabilita

⁷² Ministerio de agricultura, pesca y alimentacion. URL: <https://www.mapa.gob.es/es/ganaderia/temas/trazabilidad-animal/identificacion-animal/>

утримання⁷³, а також нормативно-правові акти, які регулюють особливості ідентифікації та реєстрації окремих видів тварин, а саме:

- щодо великої рогатої худоби, овець і кіз: Королівський указ 728/2007 від 13 червня 2007 року, який засновує та регулює Загальний реєстр переміщень худоби та Загальний реєстр індивідуальної ідентифікації тварин⁷⁴;

- щодо непарнокопитних: Королівський указ 577/2014 від 4 липня 2014 року, який регулює картку переміщення коней⁷⁵;

- щодо свиней: Королівський указ 306/2020 від 11 лютого 2020 року, який встановлює основні правила управління інтенсивними свинофермами та змінює основні правила управління екстенсивними свинофермами⁷⁶; Королівський указ 479/2004 від 26 березня 2004 року, який засновує та регулює Загальний реєстр тваринницьких ферм⁷⁷;

- щодо лепоридів та хутрових видів: Королівський указ 1547/2004 від 25 червня 2004 року, який встановлює правила управління кролячими фермами⁷⁸.

Як зазначено на офіційному вебсайті Міністерства сільського господарства, рибальства та продовольства Іспанії, тип ідентифікації для різних видів худоби залежить від таких факторів, як індивідуальна цінність тварин, тип управління чи розведення, а також потенційні ризики пов'язані з ними. Для видів великої рогатої худоби, овець, кіз і коней ідентифікація проводиться індивідуально, щоб забезпечити правильний моніторинг кожної особини та навіть їхнього потомства, тоді як у видів інтенсивного виробництва, таких як свині чи птахи, ідентифікація здійснюється партіями тварин, які вирощуються в однакових умовах. Зокрема, система відстеження та ідентифікації великої рогатої худоби застосовується, коли тварина народжується, коли тварина імпортується з третьої країни, коли тварина ввозиться з іншої держави-члена ЄС, коли тварина прибуває або залишає ферму, а також коли тварина гине.

Таблиця 4. Система ідентифікації тварин Іспанії⁷⁹

Електронні бази даних
Об'єднана інтегрована система відстеження тварин (SITRAN)

⁷³ Real Decreto 787/2023, de 17 de octubre, por el que se dictan disposiciones para regular el sistema de trazabilidad, identificación y registro de determinadas especies de animales terrestres en cautividad. URL: https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2023-22499

⁷⁴ Real Decreto 728/2007, de 13 de junio, por el que se establece y regula el Registro general de movimientos de ganado y el Registro general de identificación individual de animales. URL: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2007-12694>

⁷⁵ Real Decreto 577/2014, de 4 de julio, por el que se regula la tarjeta de movimiento equino. URL: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2014-8061>

⁷⁶ Real Decreto 306/2020, de 11 de febrero, por el que se establecen normas básicas de ordenación de las granjas porcinas intensivas, y se modifica la normativa básica de ordenación de las explotaciones de ganado porcino extensivo. URL: <https://www.boe.es/eli/es/rd/2020/02/11/306>

⁷⁷ Real Decreto 479/2004, de 26 de marzo, por el que se establece y regula el Registro general de explotaciones ganaderas. URL: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2004-6426>

⁷⁸ Real Decreto 1547/2004, de 25 de junio, por el que se establecen normas de ordenación de las explotaciones cunícolas. URL: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2004-12011>

⁷⁹ Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación URL: <https://www.mapa.gob.es/es/ganaderia/temas/trazabilidad-animal/identificacion-animal/>

Загальний реєстр тваринницьких ферм (REGA)	Реєстр індивідуальної ідентифікації тварин (RIIA)	Реєстр переміщень (REMO)
засоби ідентифікації		застосовуються до тварини (закладів), змінюються залежно від виду
документи про переміщення тварин		відомості та дані про тварин із ферми походження, призначення та переміщення
журнал реєстрації (експлуатації)		дані можуть вноситись вручну або електронним шляхом, мають бути доступними для компетентного органу протягом мінімум трьох років із моменту останнього запису.

Франція

Законодавство Франції у сфері ідентифікації та реєстрації тварин гармонізоване із законодавством ЄС, що передбачає впровадження положень Регламенту (ЄС) № 576/2013, Регламенту (ЄС) № 2016/429, Делегованого Регламенту Комісії (ЄС) № 2020/688 та Делегованого Регламенту Комісії (ЄС) № 2019/2035, Імплементативного Регламенту Комісії (ЄС) № 577/2013. Основу національного законодавства в цій сфері складають Закон № 2021-1539, спрямований на боротьбу з жорстоким поводженням із тваринами та зміцнення зв'язку між тваринами та людьми⁸⁰, Кодекс річкового та морського рибальства Франції (CRPM)⁸¹ (Розділ I. Утримання й обіг тварин та продуктів тваринного походження, стаття L212), накази Міністра сільського господарства та продовольчого суверенітету Франції «Про умови видачі та використання паспорта домашніх тварин»⁸², «Про порядок ідентифікації верблюдових»⁸³, «Про ідентифікацію оленів і середземноморських муфлонів, які утримуються на племінних, торгових або транзитних підприємствах категорії А або В»⁸⁴, «Про видачу паспортів домашніх тварин видавцями та ветеринарами»⁸⁵, «Про

⁸⁰ LOI n° 2021-1539 du 30 novembre 2021 visant à lutter contre la maltraitance animale et conforter le lien entre les animaux et les hommes. Légifrance. Droit national en vigueur. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000044387560/>

⁸¹ Code rural et de la pêche maritime (CRPM). Légifrance. Droit national en vigueur. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006071367/

⁸² Arrêté du 8 avril 2004 relatif aux modalités d'édition, de diffusion et de délivrance du passeport pour animal de compagnie. Arrêté du ministre de l'agriculture et de la souveraineté alimentaire de France. Légifrance. Droit national en vigueur. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000618775>

⁸³ Arrêté du 5 février 2016 relatif à l'identification des camélidés. Arrêté du ministre de l'agriculture et de la souveraineté alimentaire de France. Légifrance. Droit national en vigueur. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000031984536>

⁸⁴ Arrêté du 8 février 2010 relatif à l'identification des cervidés et mouflons méditerranéens détenus au sein des établissements d'élevage, de vente ou de transit de catégorie A ou de catégorie B. Arrêté du ministre de l'agriculture et de la souveraineté alimentaire de France. Légifrance. Droit national en vigueur. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000021844116>

⁸⁵ Arrêté du 10 octobre 2008 relatif aux conditions et modalités de la vaccination antirabique des animaux domestiques. Arrêté du ministre de l'agriculture et de la souveraineté alimentaire de France. Légifrance. Droit national en vigueur. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000019675107>

ідентифікацію стада свиней»⁸⁶ та «Про ідентифікацію собак, котів і тхорів, затвердження засобів їх ідентифікації та встановлення умов і порядку запровадження національної картотеки ідентифікації собак, котів і тхорів»⁸⁷. Державний сервіс щодо управління реєстром – Національним ідентифікаційним файлом собак, котів і тхорів (I-CAD), Міністерством сільського господарства та продовольчої безпеки Франції як держателем цього реєстру делеговано компанії *Ingenium animalis*⁸⁸, яка здійснює діяльність із його організації та управління. Варто зазначити, що засновниками цієї компанії є Національна спілка ліберальних ветеринарів Франції (SNVEL)⁸⁹ і Центральне кінологічне товариство Франції (SCC)⁹⁰. Тобто, *Ingenium animalis* здійснює державну реєстрацію та управління Національним ідентифікаційним файлом домашніх собак, котів і тхорів (I-CAD), надання допомоги в управлінні проектами для розвитку безпечного програмного забезпечення для керування даними для суб'єктів господарювання в цій сфері. Національний ідентифікаційний файл собак, котів і тхорів (I-CAD) суворо регулюється законами, наказами і правилами Франції.

Електронний чип і татуювання є двома основними засобами ідентифікації тварин у Франції. Швидка та безболісна для тварини ідентифікація електронним чипом проводиться без анестезії ветеринаром, який імплантує чип (або транспондер) під шкіру тварини. Під час ідентифікації шляхом татуювання ветеринари та (або) уповноважені тату-майстри практикують татуювання дермографом і пінцетом. Принцип полягає в написанні низки цифр і літер у вусі або на внутрішній поверхні стегна тварини (ідентифікація шляхом татуювання проводиться під загальним наркозом). Потім ця дія реєструється в Національному ідентифікаційному файлі собак, котів і тхорів, а власник тварини отримує тимчасовий ідентифікаційний сертифікат. Власник тварини може також отримати ідентифікаційну картку на тварину, що підтверджує реєстрацію в I-CAD. Така дія супроводжується попереднім запитом (затверджена вартість запиту становить 12 євро), однак при цьому власник крім картки отримує сертифікат огляду тварини ветеринаром. Для переміщення тварини за межі країни на території ЄС необхідна наявність у тварини паспорта, що може бути виданий виключно ветеринаром із позначеними в ньому реєстраційним номером та наявними позначками (титрами антитіл) про щеплення⁹¹. На виконання норм Регламенту (ЄС) 2016/429 кожен суб'єкт професійної діяльності, пов'язаної з утриманням собак, котів та (або) тхорів має зареєструватися в Національному реєстрі операторів діяльності з утримання собак, котів і тхорів (BNO), задекларувати дані та підтримувати актуальність інформації на створений

⁸⁶ Arrêté du 24 novembre 2005 relatif à l'identification du cheptel porcin. Arrêté du ministre de l'agriculture et de la souveraineté alimentaire de France. Légifrance. Droit national en vigueur. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/LEGIARTI000037844828/>

⁸⁷ Arrêté du 9 novembre 2023 relatif à l'identification des chiens, chats et furets, l'agrément de leur matériel d'identification et fixant les modalités de mise en œuvre du fichier national d'identification des chiens, chats et furets. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000048418470>

⁸⁸ Ingenium animalis. URL: <https://www.ingenium.fr/qui-sommes-nous/>

⁸⁹ SNVEL. URL: <https://www.veterinaireliberal.fr/qui-sommes-nous/le-snvel/>

⁹⁰ Centrale Canine. URL: <https://www.centrale-canine.fr/>

⁹¹ I-CAD. URL: <https://www.i-cad.fr/articles/regles-voyage-avec-animal>

онлайн-платформі⁹². До таких суб'єктів професійної діяльності відносяться заводчики тварин, пансіонати, притулки для тварин і навіть зоомагазини.

Велика рогата худоба, яка утримується на території Франції, повинна бути ідентифікована шляхом встановлення двох реєстраційних вушних бирок. На острові Корсика, крім двох вушних бирок, встановлюють болюс. Жодна порода великої рогатої худоби не визнається у Франції як вирощена спеціально для традиційних культурних або спортивних заходів. Тваринницькі підприємства видають паспорт великої рогатої худоби та керують засобами ідентифікації.

Електронним реєстром даних великої рогатої худоби управляє компанія Normabev⁹³, яка, зокрема, оперує даними про худобу щодо: поширення інформації про забій великої рогатої худоби та телят; отримання даних про стан великої рогатої худоби для забою (SI2A) та їх передачу постачальникам; приймання та переміщення (переїздів та виїздів) великої рогатої худоби тощо. Овець і кіз у Франції ідентифікують за допомогою електронної бирки, прикріпленої до лівого вуха, і звичайної бирки, прикріпленої до правого вуха. Фермерські свині та дикі кабани, які утримуються на території Франції, повинні бути також ідентифіковані. Ідентифікація свиней здійснюється перед виходом із свинарника шляхом проставлення ідентифікаційного номера фермерського майданчика. Для племінних свиней цей номер доповнюється індивідуальним номером.

Коні повинні бути ідентифіковані, а право власності та володіння кіньми мають бути також зареєстровані. Управління реєстром з ідентифікації коней уповноважений здійснювати Французький інститут коней і конярства (IFCE)⁹⁴. Таким чином він відповідає за видачу ідентифікаційних документів і керує базою даних.

Верблюдов у Франції ідентифікують шляхом імплантації затвердженого ін'єкційного транспондера або розміщення вушної бирки на кожному вусі тварини. Усіх оленів, які утримують у племінних, торгових або транзитних установах категорії А, маркують металевим або пластиковим маркером на вусі⁹⁵.

Таблиця 5. Система реєстрації та ідентифікації тварин Франції

Реєстри тварин, закладів тварин	Відомості про тварину через засоби ідентифікації
Національний ідентифікаційний файл собак, котів і тхорів (I-CAD)	інформація про індивідуально позначених та зареєстрованих домашніх тварин (собаки, коти, тхори)

⁹² I-CAD. URL: <https://basenationaleopérateurs.i-cad.fr/connexion>

⁹³ Bases de données bovines. Normabev. URL: <https://normabev.net/notifications/>

⁹⁴ Réglementation relative à l'identification des équidés et à l'enregistrement de la propriété. L'Institut français du cheval et de l'équitation. URL: <https://www.ifce.fr/ifce/sire-demarches/reglementation/identification-propriete/>

⁹⁵ Identification et traçabilité des animaux de rente. Ministère de l'agriculture et de la souveraineté alimentaire de France. 24 mai 2024. URL: <https://agriculture.gouv.fr/identification-et-tracabilite-des-animaux-de-rente#section-7>

Національний реєстр операторів діяльності з утримання собак, котів і тхорів (BNO)	інформація про суб'єктів професійної діяльності (заводчики тварин, пансіонати, притулки для тварин, зоомагазини)
Електронний реєстр великої рогатої худоби Normabev	інформація про велику рогату худобу та телят, що вирощені на території Франції, їх місцезнаходження, породи, вік, стан тощо
Реєстр коней і конеподібних (IFCE)	інформація про коней, віслуків, поні, зебр тощо, вирощених на території Франції
Реєстр овець і кіз	інформація про овець та кіз, що вирощені на території Франції
Реєстр свиней і диких кабанів	інформація про свиней і диких кабанів, що вирощені на території Франції
Реєстр оленів, середземноморських муфлонів, верблюдових	інформація про оленів, косуль, муфлонів, верблюдів тощо, що вирощені на території Франції

III. Висновки

Питання ідентифікації та реєстрації тварин є важливим складником спільної політики ЄС стосовно охорони довкілля, що є частиною первинного права ЄС, основу якого забезпечують відповідні положення Договору про Європейський Союз, Договору про функціонування Європейського Союзу та Хартії основних прав ЄС. У рамках окреслених цими актами сфер «спільних питань безпеки» визначено виняткову компетенцію ЄС, що реалізується через механізми повної або мінімальної гармонізації. Відповідну конкретизацію ці механізми отримують в актах вторинного права ЄС у цій сфері, які формують комплексну систему, що включає конвенційні та інші, зокрема регламентні, нормативно-правові акти ЄС.

1. Національне законодавство держав-членів ЄС з питань ідентифікації та реєстрації тварин ґрунтується на засадах гармонізації в рамках визначених спільних цілей та політики ЄС щодо безпечного довкілля, відповідно є співвідносним із встановленими вимогами щодо мінімальної гармонізації у спільних сферах безпеки, та водночас характеризується особливостями, зумовленими національними традиціями нормотворчої практики, а також веденням сільського господарства, тваринництва, утримання тварин тощо.

2. Запроваджена в ЄС система ідентифікації та реєстрації тварин забезпечується єдиними правилами щодо ідентифікації та реєстрації тварин, простеження за їх переміщенням задля забезпечення контролю за обігом тварин та продукції тваринного походження, за популяцією певних видів тварин, оперативного та вчасного виявлення, локалізації, контролю й ліквідації хвороб тварин, створення єдиної бази певних видів тварин для цілей контролю за їх обігом та забезпечення епізоотичного благополуччя.

3. Держави-члени ЄС мають складну та комплексну систему ідентифікації та реєстрації тварин із багатьма елементами відповідно до правил ЄС, що включає:

- систему ідентифікації за визначеними класами/видами тварин (можуть встановлюватися розширені класифікатори або виключення з цієї системи), видами ідентифікації (індивідуальна чи ферми);
 - методи ідентифікації: тип позначки, який використовується (бирки, татування, болюси, транспондери, кільця на кінцівках тощо), процедура ідентифікації, відповідальність за нанесення позначок в деяких країнах є досить деталізованою (Франція);
 - національні електронні (комп'ютеризовані) бази даних щодо ідентифікації, реєстрації та переміщення тварин;
 - правила/порядок/процедури стосовно ведення обліку/реєстрів/документування інформації щодо ідентифікації та реєстрації тварин (визначення компетенції, повноважень, відповідальності уповноважених або відповідальних суб'єктів господарювання);
- офіційний контроль та ведення записів для моніторингу систем ідентифікації тварин.

4. Запровадження системи ЄС щодо ідентифікації та реєстрації тварин деякі держави здійснювали шляхом ухвалення національного комплексного законодавчого акта, яким враховувалися різні аспекти правового регулювання у цій сфері (наприклад, Італія, Франція, Болгарія, Латвія); інші держави приймали спеціальні нормативно-правові акти, якими врегульовували різні питання ідентифікації та реєстрації тварин, зокрема й за видовим критерієм/класами тварин (наприклад, Іспанія, Польща, Іспанія). У деяких державах запроваджена мінімальна оплата послуг реєстрації (Франція), в інших державах, таких як Болгарія, плата за реєстрацію тварин встановлена, однак вона компенсується коштом фондів підтримки тваринництва (наприклад, для великої рогатої худоби). В усіх державах за недотримання законодавства щодо процедури реєстрації та ідентифікації тварин (домашніх чи кімнатних тварин або великої рогатої худоби, свиней, кіз та овець, коней) встановлено адміністративну відповідальність. Особливість функціонування державних реєстрів з ідентифікації та реєстрації тварин має Франція, де держателем реєстрів є Уряд. Однак організацію та управління реєстрами здійснюють компанії, засновниками яких є професійні спілки, об'єднання (ветеринарних лікарів приватної практики) цієї сфери. В інших державах держателями реєстрів та суб'єктами здійснення відповідних сервісів є урядові установи або їх регіональні й місцеві структури.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені у документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*